

Muz 100

3
rangsnoka.

ZMHA. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1129

ÚTMUTATÁS

a harcászati elméleti kiképzés tervezésére
és vezetésére a

csapatoknál.

17

~~1200~~

1199

Muz 100
K. 517

M. kir. Honvédség Főparancsnoka.

35290/elh. Hfp. kik. 1936.

M. KIR. BUDAPESTI HONVÉD VEDYESDANDÁR PARANCSNOKSÁG
VEZÉRKARI OSZTÁLY.

ÚTMUTATÁS

a harcászati elméleti kiképzés tervezésére
és vezetésére a
csapatoknál.

HADTUDOMÁNYI

6. 1199-3 *

KÖNYVTÁR

A) Általában.

A vezetők békekiképzésének célja, hogy céltudatos és helyes irányú fejlesztéssel a valóságban, — a *háborúban* — csaták és ütközetekben elért győzelmekkel a parancsnokok vezetői készségét *művészetté* fejlesszük. Tehát minden békefoglalkozásnál, — így az elméleti harcászati kiképzés vezetésénél is a *háborúra, harcra* való nevelés legyen a feltétlen betartandó *vezérgondolat*.

Az elméleti harcászati kiképzésben nem szabad *öncélt* és kizárólag *téli* foglalkozást látni, mely különösen hosszan elnyúlt békeévek alatt nehézkes, körülményes és olykor tudálékos eljárásokat termel ki.

Gazdasági, pénzügyi, politikai és még egyéb okok azok, amelyek a vezetők harcászati kiképzésének a legtermészetesebb módját, a csapatokkal való állandó gyakorlatozást korlátozzák és az év legnagyobb részében az elméleti foglalkozásra kényszerítenek, hogy ezen a módon, *de mégis gyakorlatias eljárással* a csapatgyakorlatokra és ezeken keresztül a háborús vezetésre felkészüljünk.

Az elméleti tisztii továbbképzés célkitűzése tehát, *gyakorlatias* elméleti eljárással a vezetésre hivatottakat, elsősorban a rájuk váró sze-

repkőre alaposan *előképezni* és ezenkívül a következő magasabb fokozatú parancsnokság betöltésére *alkalmassá* tenni. Ebből parancsolólag következik, hogy csak azt ölelje fel az elméleti kiképzés, amire a csapatvezetésnél szükség van és csak ott térjünk el kényszerűségből a gyakorlatias eljárástól, ahol más megoldás nem található.

Így domborodik ki a gyakorlati *csapatvezetés* és az elméleti harcászati előkészítés közötti összhang. Szorosan egybe kell kapcsolódnia a két eljárásnak, különben a harcászati elméleti kiképzés *öncéllá* lesz és mint ilyen, *elvetendő*.

Összefüggés és ebből kifolyólag haszon csak akkor lesz az elméleti kiképzésből ha a lehetőség határain belül ugyanazon alapokat teremthetjük meg, melyek a valóságban is bekövetkeznek. Vonatkozik ez elsősorban arra, hogy mindenkor azt a *felszerelést* és *szervezést* vegyük alapul, mellyel harcbalépnünk kell. Helytelen lenne viszont hadijátékoknál *mindenkor* az ellenséget a saját szervezésünkkel és harcászati elveink alapján szerepeltetni. Ilyen ellenséggel szemben, melyet nem a *saját szabályzata, felfogása* és *felfegyverzettsége* szerint szerepeltetünk, nem tehetünk szert, legalább is elméleti alapon, megfelelő tapasztalatokra. Csapatgyakorlatok, alkalmazó megbeszélések, úgylis egyoldalúak e téren, mert egyező szervezésű és kiképzésű csapat áll egymással szemben.

Az ellenség oldalán levő számbeli és fegy-

verzeti fölény megköveteli, hogy olyan megoldás és harceljárás, mely céltudatos merészségen van felépítve, kezdeményező szellemtől áthatott, következetes és erős kézből irányított, érvényre is jusson és eredményeket könnyvelhessen el.

Gondolkodó, felelősséget szívesen vállaló, nehéz helyzetekben is kitartó, a viszonyokhoz gyorsan és könnyen alkalmazkodó friss, harcra és támadó szellemű vezetők kiképzése mint főcél, legyen minden gyakorlatvezető lelki szemel előtt.

A háborúra való felkészülés kizárólagos célját szemel előtt tartva természetes, hogy az elméleti kiképzés leghasznosabb, amikor azt *terepen* tartjuk. A csapat a terepen harcol. Harcának külső képét — *harceljárását* — a terepviszonyok diktálják, alakítják és formálják elsősorban.

Különösen áll ez kisebb kötelékekben (ezredig bezárólag) tervezett gyakorlatokra.

A helyes terepismeret, annak értékelése és kihasználása egészíti ki a küzdő csapat fegyverzetének hiányosságait, teszi harcát erőteljessé és ezzel egyengeti a győzelem útját.

A világháború azt bizonyítja, hogy erőtlenné elhatározások is alapos végrehajtási tervvel és kiváló csapattal alátámasztva, győzelemhez vezetnek. A valóság a helyszínen dönt. Békében az elméleti foglalkozást vezető játssza ezt a szerepet. *Ezért döntése legyen meggyőző.* Ez az eljárás vezet az egyéniség fejlesztéséhez.

A foglalkozást vezetőket a legalaposabban készülniük fel, hogy a kiképzés tényleg hasz-

nothozó legyen. Felkészületlenség, eltekintve, hogy árt az ügynek, megrendíti a bizalmat.

Az elméleti foglalkozásoknál a résztvevő *a saját elképzelő tehetségére* van utalva. Nem látja a csapatot a terepen és nem érzi az ellenhatását. Ezért a foglalkozást vezetőnek meg kell könnyíteni a résztvevők szerepét. Ezt a célt szolgálják az időnkint kiadandó *helyzetvázlatok* (térképvázlat) és az ellenséges behatásokról adott közlések.

Általában minden a résztvevőre ható hírt, jelentést, eseményt oly módon közöljük a továbbképzendővel, amint azt a háborúban is kapja. Ezzel is reálisabbá tesszük a helyzetet, mert ez az eljárás a kiértékeléshez, helyzetnyilvántartáshoz, stb. vezet. A háborúban a parancsnok sok apró jelentésből, hírből, eseményből alkot magának képet és teremt alapot elhatározásához.

Békekiképzésnél rendszeren abba a hibába esünk, hogy hírek adásával túl messze megyünk el és elhanyagoljuk *a háborús bizonytalanságba behelyezni a szereplőket*. A vezetés művészete éppen az, hogy apró jelenségekből, hírtöredékekből, melyek nem egy esetben ellentmondók, vagy irányok és területek tisztázatlanságából elhatározáshoz és kiviteli tervéhez összképet alkotva, a gondolatot megvalósítsa. Ilyen eljárással lehet, dacára a valóságban előálló bizonytalanságnak és a parancsnokokra ható lelki behatásoknak, *tette* kész, *merész elhatározású* és azt *vasakarattal* végrehajtó alvezetőket nevelni.

Az elméleti kiképzés fontos velejárója, hogy a csapatok teljesítményében, fizikai és erkölcsi behatásokban, anyagi ellátásban, parancs közvetítési lehetőségekben mindég a reális határokon belül mozogjunk. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy nagy teljesítmények követelése esetében is a csapatnak pihenésre és anyagi ellátásra van szüksége.

Végül a legnagyobb akadályozó körülmény, az elg. behatása, annak túlbecsülése nélkül, — sohasem maradhat figyelmen kívül.

Surlódások beiktatása gyakran hasznos és a valóság megközelítését eredményezi.

Harcközben *teljes parancsok* kiadása már középső vezetésnél is de különösen az alsóvezetés körében, ritkaság számba fog menni, a vezetők harcszerűen legtöbbször csak *részlet* parancsokban intézkedhetnek.

Ahol a vázolt elméleti kiképzés nem *kedvelt* foglalkozása a résztvevőknek, ott a hibát az *eljárás helytelen módjában* kell keresni.

B) Előkészítő munkálatok, feltevés, vezetés, megbeszélés.

Az elméleti foglalkozásra nemcsak a foglalkozást *vezetőnek*, hanem a *résztvevőknek* is alaposan *elő kell készülniök*.

A *vezetőnek* első teendője, hogy a választott, vagy kijelölt tárggyal teljes egészében *tisztába jöjjön*, hogy a rendelkezésre álló idő alatt a *tárgykör* kidomborítása és megbeszélése befejezést nyerhessen. Minél kevesebb az

idő, annál tömörebben kell a *lényegre* hatni és ezzel mellékes dolgokat elhanyagolni. Nem szabad annak előfordulni, hogy a tulajdonképeni tárgykör megbeszélésére, vagy lejátszására már elfogyott az idő, mert ez a *helytelen* felépítést és előkészítést tükrözi vissza.

A *vezetőnek* a tárgykörrel kapcsolatosan alapos tanulmány tárgyává kell tenni a vonatkozó saját szabályzatokat, az irodalomban megjelent újabb nézeteket és idegen hadrend alkalmazása esetén a kapcsolatos szabályzatokat is.

Ezt követi a tárgykör kidomborítására legalkalmasabb *terep* (akár a terepen, akár a térképen) kiválasztása és alapos szemrevételezése, illetve tanulmányozása.

A résztvevők hasonlóan kell, hogy előmunkálatként *alkalmazó megbeszélések* esetében, az előre közlendő tárgykörrel kapcsolatosan szintén tanulmány tárgyává tegyék a szabályzatokat. Ezt mint *pozitív* tudást magával kell hogy hozza a résztvevő és a *gyakorlatias* foglalkozás már csak az elvek *alkalmazásával* teremtsen egységes harcászati felfogást, ezzel biztosítsa az egyöntetű *összműködő eljárást*.

Feltevés megszerkesztése a következő ténykedése a gyakorlatvezetőnek. A gyakorlatias vezetés megköveteli, hogy a feltevés felépítésénél a harcgyakorlatokhoz hasonlóan Gy. Gy. Sz. 1. f. c. mell. 9. pontjában foglaltakat tartsuk szem előtt, vagyis „*a feltevés legyen természetes, rövid és egyszerű.*” Emellett adja meg tanulságos elhatározások lehetőségét és

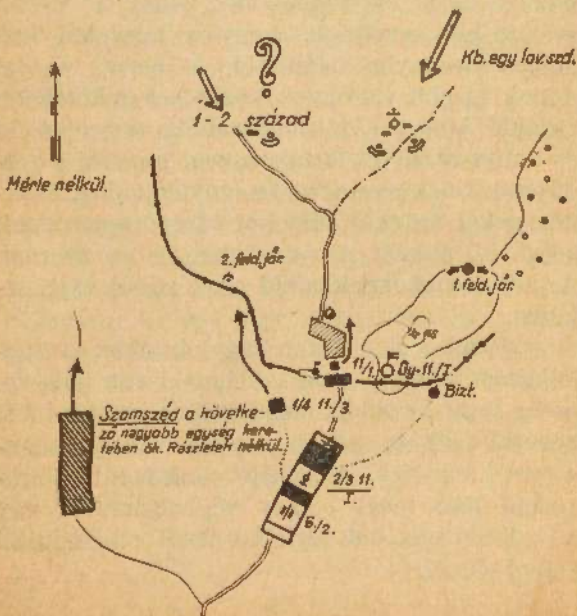
biztosítsa, hogy nagy bevezetés nélkül a tárgykör lényege azonnal megbeszélhető legyen.

A legjobb feltevés egy egyszerű, a megindulást ábrázoló vázlat, csak annyi megjegyzéssel, amennyi a kérdéses kötelék helyes keretbe való beállítására szükséges.

Nagyobb viszonyok közt hadrend, (csapatrend) ellenséges nyilvántartás, hir., rep. toldalék, anyagi intézkedés stb. a feltevés mellékletét képezik.

A feltevés szerkesztésének módját alábbi szövegvázlat mutatja.

Gy-11./Iörgy. helyzete V.1-én 12^hkor

Tartalmazza a vázlaton kívül rendszerint megjegyzés formájában:

1. Feladatot és a felderítésre tett intézkedést, valamint esetleg az elg. helyzet kiegészítését.

2. Kiegészítő megjegyzések a csapatok állapotáról, anyagi rész, ök.

3. Időjárás, napkelte és nyugta.

4. A megbeszélések alkalmával az első megbeszélendő kérdőpontok.

Ezzel adva van az a kiválasztott terület, melyen a szemrevételezésünk alapján a tárgykör tanulságosan megbeszélhető, illetve a harc lejátszható. A feltevésben ezért a szereplő csapatot a tárgynak megfelelően, vagy a terület szélére beérkezettnek, avagy a területen kell helyes viszonyba beállítani. A keret, melyet adunk kisebb viszonyok közt, csak a köteléket érdeklő *legközelebbi* magasabbig terjedjen ki és annyi részletet tartalmazzon, melyről a kérdéses kötelék parancsnoka tényleg tudna. Szakközegeket érdeklő adatokat *kizárólag* azoknak adjuk ki, miként a valóságban is ez az eset. A parancsnokoknak majd ezek adnak tájékoztatást.

Rendszerint akkor hagyjuk abba a foglalkozást, amikor már minden ki van játszva, pedig most kezdődik meg igazán a *vezetés*, mert bevetni erőt és eszközt, amíg van, mindenestre könnyebb, mint újat teremteni. Célravezető lesz tehát olykor véghelyzeteket egy következő elméleti foglalkozásnál megindulási alapul venni.

A feltevést idejében a résztvevők kezéhez kell juttatni, hogy magukat a helyzetbe alaposan be tudják élni, mert különben a folytonos helyzetváltoztatások megértéséhez hiányzik a reális alap.

Azonban a feltevések túl korai kiadása, különösen ha hadijátékról (vezetési gyakorlatról) van szó, káros.

Az előmunkálatokkal tartsunk mértéket, kisebb viszonyokban *mindig* mellőzhető lesz.

A *vezetés* biztos alapjait meg kell teremteni, ami egyes foglalkozási módoknál a tárgykört felölelő kérdések részletes feldolgozásában áll. *Minden esetben* előre leszögezett *időbeosztás a biztosítéka* a tervszerű foglalkozásnak. Ez a *foglalkozási jegy*-hez hasonló munkarend ad majd alapot arra, hogy hány kérdést tehetünk megbeszélés tárgyává és milyen részletekbe bocsátkozhatunk, illetve milyen ugrásokat kell tennünk helyzetek rögzítésénél.

Megbeszélés miként a csapatgyakorlatoknál a tanulságok levonásából és szemléltetéséből áll. Az eljárást a Gy. Gy. Sz. 1. f. c. mell. 20. pontja tárgyalja. Személyes él nélkül, tárgyilagosan és úgy tegyük meg észrevételeinket, hogy a parancsnokok önbizalmát ne csorbítsuk. A tekintélyek megóvására súlyt kell helyezni.

A kiszabott foglalkozási időt tartsuk be, a túl hosszúra nyújtott foglalkozás az érdeklődés és hasznosság rovására megy.

C) Az elméleti harcászati kiképzés különböző ágazatai.

Miként a harcgyakorlatoknál (Gy. Gy. Sz. 1. f. c. mell. 2. p.), úgy az elméleti felkészülésnél is különböző fokozatok vannak, melyeken át jutunk el a csapatokkal való végrehajtásig.

Igy ismerünk :

- a) alkalmazó megbeszélést,
- b) hadijátékot és végül,
- c) vezetési gyakorlatot.

Mindhárom ágazatban a foglalkozás úgy a szobában, mint a terepen megtartható. Minden ágazat más és más *célt* szolgál és ezért más és más *eljárást* von maga után, melyre az alábbiak mérvadók.

ad a) Alkalmazó megbeszélés.

Az alkalmazó megbeszélés, miként azt a neve is mondja, az elvek (szabályzatok) gyakorlati példán való alkalmazását jelenti. Miként a *háborúban*, mely az elveket kitermeli, a parancsnokok és a csapatok az események következtében tapasztalati úton sajátítják el önkéntelenül a helyes elveket és eljárásokat, úgy kell a feltevés adta keretben a résztvevőket egy eseménysorozaton keresztül átvezetni, abban szerepeltetni, a jó eljárást a cselekmény érvényre juttatásával *juttalmazni*, illetve a helytelent az eseményeken keresztül *megtorolni* és ezzel végeredményben az elveket a hallgatóságban *hatásos* módon lerögzíteni.

Lényege tehát, a már elméletileg uralt és elsajátított szabályzatok alkalmazásának megtanítása, azaz kimondottan iskolázás.

Az alkalmazó megbeszélés ép ezért egyes mozzanatokon épül fel, ahol *tipikus* helyzeteket teremt a gyakorlatvezető, melyek segítségével a *legjobb* módon lehet a tárgyként kitűzött elvet oktatni. Itt kell a parancsnoknak egységes felfogást teremteni az elvek értelmezésében és alkalmazásával, valamint az alparancsnokainál a helyes harceljárást kitermelni.

Ez az oktatási alkalom a parancsadás súlykolására is.

Utóbbinál az a fontos, hogy a szereplő *akarátát*, minden sémától mentesen a helyzetnek legmegfelelőbb módon a végrehajtó csapatba át tudja ültetni. Nem az a jó parancs, mely sémák szerinti összes pontokra, vagy azokat még megtoldva intézkedik, hanem az, amely *világos, egyszerű, rövid és egyéni* és ezzel biztosítéka az eredményes harcnak.

Míg a terebben végrehajtott foglalkozásoknál inkább a helyzetek helyes értékelésére, elbírálására, az elhatározási készség és a kiviteli tervezésekre kell a súlyt helyezni, mert a terepasztal és hadijátéktervek csak ezek megbeszéléséhez nyújtanak megfelelő alapot, addig a terepen végrehajtott foglalkozásoknál a *harceljárás* részleteibe kell belemélyedni.

Eljárás a terepen:

A gyakorlatvezető mindenkor olyan *álláspontokat* kereszen ki, amelyekről a megbeszélésre kerülő mozzanatban a szereplő kötelék a

valóságban látható lenne és ahol a részletek megbeszélhetők.

Az állásponton az első tevékenység az *alapos tájékoztatás*, mely után a *látható* területen lejátszódó események megbeszéléséhez a *térkép feleslegessé válik*. Ez a tájékoztatás áll: az álláspont meghatározásából; egy távoli, feltétlenül felismert és jellegzetes tereprész (terep-pont, tereptárgy) megjelöléséből, mely az egész megbeszélés vagy gyakorlat alatt, mint vonatkozási pont szerepel; az É. irány megállapításából; majd a jellegzetes tereprészből kiindulólag jobbról-balra-hátra-előre körben a távoli és közelebbi látható tereprészek és tereptárgyak ismertetéséből. Ezután a feltevésadta helyzetet a terepre átvive, lerögzítjük.

A helyzet fejlesztése alapján minden válasz, vagy parancs ezredtől lefelé rendszerint a látható terep szerint megjelölve történjék. Olyan kötelékek megbeszélésénél, melyek parancsai-
kat a *térkép* szerint adják ki, vagy a résztvevők híreket kapnak, melyek a látható területen *kívül* esnek, a térkép igénybevételét meg kell engedni.

Eljárás a szobában: általában ugyanúgy történik, mint a terepen. Utóbbit a terepasztal és hadijátékterv helyettesíti. A térkép használata természetesen kiadósabb.

A gyakorlatvezető alkalmazó megbeszéléseknél mindenkor az összességhez tegye fel a kérdést, adjon gondolkodási időt, majd ennek leteltével nevezze meg a válaszadót.

Több nézetet kell felvetni és a megoldások előnyeit, hátrányait keresni. Itt van helye a megoldások indokolásának is, melyre ha szükséges, meg kell adni a módot. Ezekután a gyakorlatvezető bírálja el az általános részben mondottak alapján az elhangzott nézeteket, majd közli a továbbiakban alapul szolgáló megoldást, vagy helyzetet.

A megbeszélés folyamán váltakozva, szóbeli és ha ez célszerű, írásbeli úton kell a megoldásokat követelni. Utóbbinál csak a háborúban (csap. gyak-on) tényleg előforduló írásbeli tevékenységet szabad megkövetelni. Ezeket azonban a legközelebbi alkalommal meg is kell beszélni.

Ha az alkalmazó megbeszélést olykor fizikai igénybevétellel kötjük egybe, akkor az is feleljen meg a valóságnak, vagyis a résztvevőre eső szerepkörnek megfelelő módon történjék.

Mindkét eljárásnál ott, ahol arra a mód meg van, az összműködés gyakorlása azzal biztosítandó, hogy a szereplő fegyvernemek egyes képviselői jelen legyenek. Ezzel a kölcsönös felfogás és eljárás ismertté válik. A fegyvernemek képviselői *harcászati* összműködő tevékenységre terjedjenek ki és nem a fegyvernem szakkérdéseire.

Az alkalmazóknál külön kiosztott szerepkör nincsen. Az összes résztvevők mindenkor az összes kérdésekkel foglalkoznak. Természetesen különböző rendfokozatú résztvevőknél

mindenki a rendfokozatának megfelelő köte-
léssel kapcsolatos kérdések megválaszolására
hívatott.

Írásbeli — *mintamegoldások* — kiadásá-
ban tartsunk mértéket. Csak olyan részeket
adjunk ki, melyek hosszabb megbeszélés alap-
jául szolgálnak. Kisebb viszonyok közt általá-
ban szóbeli közlésekkel fejlesszük a hallgató-
ság emlékező tehetségét. Egyébként az A) alati-
iak mérvadók.

ad b) Hadijáték.

A harcászati elméleti kiképzés következő
fokozata. *Célja* az a) alatti előkészítő munka
után *egyoldali*, vagy *kétoldali* hadijátékkal
szabadelhatározású felek beállításával főleg a
vezetők elhatározó és helyzetfelismerő képessé-
gének fokozása. Jellemzője, hogy *előre kidol-
gozott megoldás nincsen*, hanem a kölcsönös
elhatározások és intézkedések alapján a gyá-
korlatvezető hírek és események közlésével a
valóság szerepét játssza. Itt a parancsnokok elgon-
dolásai jutnak teljes egészében érvényre. Ameny-
nyiben rendelkezéseik a mindkétoldali harc-
tevékenység kihatásainak eldöntése után *ered-
ményes*, vagy visszacsapások folytán *eredmény-
telenné* válnak. A hadijátékoknál a harcszerű
viszonyoknak megfelelően *csak szószerinti*, még
pedig rendszerint *részletparancsokat* kell köve-
telni. Esetenkint az *elhatározás és végrehajtási
terv* kikérése is elég. Megbeszélésnek, indoko-
lásnak, magyarázatásnak sem a gyakorlatvezető,
sem pedig a szereplők részéről nincs helye.

Miután a hadijátoknál a döntésnél csak a *vezetést*, a bevetett erő és eszközök *számbeli* tényezőit, a cselekmények időbeni végrehajtását és végül a *terepet* lehet alapul venni, a résztvevők pedig csak ezeken keresztül érzik a valóság döntő körülményeit, az ellenfél helyzetéről pedig többé-kevésbé tájékozatlanok, a döntések olykor azonnal nem meggyőzőek. Ezért szükséges, hogy a hadijáték vezetők alapos munkát végezzenek. *Pártatlan és igazságos* döntéseikkel, melyek a *saját elgondolásaiktól mentesek*, csak a felek tevékenységét mérlegeljük.

A szereplők az egész hadijáték alatt a rájuk kiosztott szerepkörben rendszerint megmaradnak. Nagyobbszámú résztvevő esetén és hosszabb tartamú hadijátékoknál, szerepek játszására lehet *két* személyt is beosztani, melyet azután a gyakorlatvezető által kijelölt időben töltenek be.

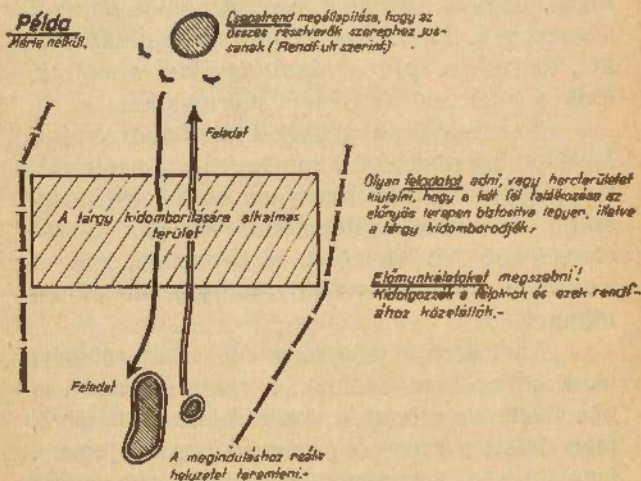
Ahol arra a mód meg van és kipróbálási okok ellene nem szólnak, a valóságot azzal is közelítsük meg, hogy a szervezetszerű törzsből, mely felett a szereplő parancsnok rendelkezik, legalább a vk. tiszt, segéd tiszt és fontosabb anyagi szerveket bocsássuk rendelkezésre.

A parancsokat, helyzetközléseket, stb. a valóságnak megfelelő módon, szóban vagy írásban kell követelni. Az írásos parancsolástól időnyerés céljából esetenként el is lehet tekinteni.

A hadijátékok felépítési módját a túloldali szöveg vázlatok mutatják. (Pl. támadás mozgóharcban, ahol az oszlopképzés tekintetében is a

felek szabadelhatározását kívánjuk biztosítani, de ez lejátszás tárgyát nem képezi.)

a) A gyakorlatvezető eljárása a feltevés felépítésénél:

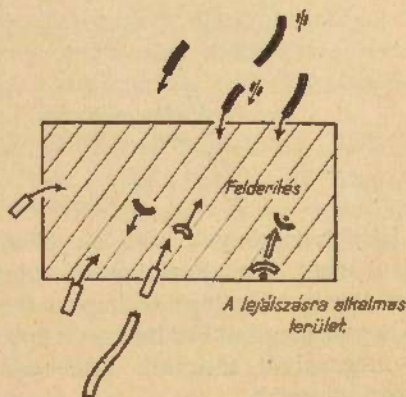
Ebben az esetben előmunkálatokat kell be-
követelni. Ez rendszerint abból áll, hogy egy
bizonyos időpontban elértnek vélt helyzetet kell
kidolgoztatni részletezve abban a csapatok és a
szereplő parancsnokok helyzetét. Egyben csa-

tolni kell azt a parancsot, mely a helyzet kialakulásául alapul szolgált. Időpont az legyen, amikor az élek a lejátszásra alkalmasnak kiválasztott terület szegélyére beérkeztek.

b) *Résztevők* kidolgozásait kell ezután a gyakorlatvezetőnek egymással szembehelyezni.

Kölcsönös helyzet X-én Y^bkor.

Példa:
Mérte nélkül

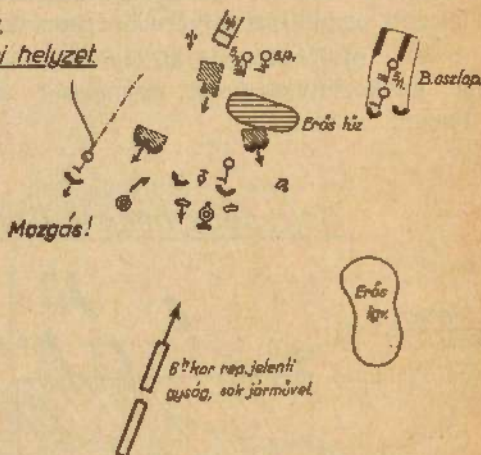
c) Ez úton megállapítja a gyakorlatvezető az egyes felek részére a megindulás alapjául szolgáló végleges helyzetet és ebben közli, az időközben a felek tudomására jutott (valóságban) híreket, oly mértékben, amennyiben a kiadott felderítési intézkedések eredményre vezethetnek.

Kék fél helyzete X-én Y^h-kor.

Példa.

Mérle nélkül.

Megindulási helyzet

Kisebb viszonyok közt az előmunkálatot mellőzni lehet. A gyakorlatvezető ebben az esetben a feltevés felépítésénél legyen figyelemmel arra, hogy a megindulási helyzetet úgy adja meg, hogy megszabott tárgykör lejátszása azonnal megkezdődhessék.

Megkülönböztetünk :

1. egyoldali és
2. kétoldali

hadijátékot. Mindkettő lefolytatható a *terepen* és a *teremben*.

ad 1.) *Egyoldali hadijátéknál* a saját fél csapatrendi kötelékek parancsnokságát a résztvevő szereplők képviselik. Az *ellenséget* a gya-

korlatvezető törzséből egy vagy két megbízott játssza.

Utóbbi szerepet, külön e célra kirendelt kisebb csoport is betöltheti. Ez a mód rendszerint a célravezetőbb.

A hadijátéknak ezt a formáját, ha csak külön oktatási célt nem szolgál (átmenet az alkalmazó megbeszélésről a két oldali hadijátékra) akkor alkalmazzuk, ha a két oldali hadijáték szerepköreinek betöltéséhez nincs elég résztvevőnk.

A kisebb csoport alkalmazása az egyik oldalon, nagyon jó alkalom arra, hogy az elleniséget saját hadrendje, felfegyverzése és esetleg szabályzata alapján alkalmazzuk.

ad 2.) Kétoldali hadijáték. Jellemzője: hogy mindkét oldalán beállított csapatrendi parancsnokságokat szabadelhatározású résztvevők képviselik. A gyakorlatvezető törzsével a két fél felett állva döntésekkel továbbfejleszti a helyzeteket és ezzel új és új alapokat ad a feleknek elhatározására, parancsokra és jelentésekre.

A hadijáték vezetésének módja.

1. a teremben.

kék fél	gyak. vez.	piros fél
---------	------------	-----------

Az egyik megoldás az, amikor a gyakorlatvezető mozog és a felek maradnak kijelölt

helyeiken. Ez az egyszerűbb *rendszer*. Ebben az esetben mindkét félnél van hadijátékterv, vagy terepasztal, ahol állandóan helyzetét nyilvántartani tartozik. A helyiség szükségletet az ábra mutatja. A gyakorlatvezető a felek összességét érdeklő részt a felek termeiben játssza le. Ha egyes elkülönülten harcoló parancsnokkal külön akar eseményeket lejátszatni, akkor azokat a gyakorlatvezetőség helyiségébe rendeli. Az eseményekről a félparancsnokok csak az említett parancsnokok jelentései alapján szereznek tudomást, miként a valóságban.

A másik mód, amikor (csak 1 hadijátékterv, terepasztal van, vagy sok a néző, kevés a helyiség, stb.) *a szereplők mozognak*. Ekkor a legnagyobb helyiségben (tárgyaló terem) tartózkodik a gyakorlatvezető és időnkint magához rendeli a szereplő feleket. Ebben az esetben kell még egy helyiség a gyakorlatvezetőség részére, ahol a helyzeteket feldolgozza.

2. *A terepen*. A hadijátéktervet, illetve a terepasztalt helyettesíti a megbeszélésre alkalmas és választott álláspontról *látható* terület.

A felek egymástól a helyi viszonyoknak legcélszerűbb módon megfelelő távolságra és úgy állanak fel, hogy a beszéd áthallható ne legyen és a terepen való mutogatás ne legyen áruló. A két fél között a gyakorlatvezetőség helyezkedik el.

A felek és a gyakorlatvezetőség, vagy esetleg kikülönített csoportok közt a távbeszélő összeköttetés kiépítése sokszor célszerű lehet. Nyilvántartás a terepről előzőleg készített *tájékpép-*

vázlaton úgy a feleknél, mint a gyakorlatvezetőségénél kéznél legyen. A gyakorlatvezető mozog felváltva a két félhez. A felek a terep (ha kell a térkép) alapján jutnak elhatározáshoz, illetve adnak parancsokat.

A *vezető törzse*. A vezetéshez még kis viszonyok közt is célszerű legalább egy kis törzsnek a beszerzése. Ez állhat a két fél 1—1 nyilvántartójából és a gyakorlatvezetőség helyzetkiértékelő közegéből.

A két fél *nyilvántartója* jelen van a saját felénél, amikor a gyakorlatvezető is ott tartózkodik. Rögzíti a lejátszott helyzeteket az elhangzott parancsok (elhatározás, terv, gyak. vez. közlések) alapján. Egyben ő az *összekötő közeg* a felek és a gyakorlatvezetőség között.

Amíg a gyakorlatvezető a másik félnél vezeti a foglalkozást és játsza az eseményeket, a nem szereplő fél nyilvántartója a gyakorlatvezetőség *helyzetkiértékelő* közegének leadja az új helyzetet és annak munkájában *támogatólag* közreműködik.

A *helyzetkiértékelő közeg* a munkarend szerinti időpontra elkészíti a kölcsönös helyzeteket (közléseket), melyeket jóváhagyás után a gyakorlatvezető alapul vesz a továbbiakban. Ez különösen fontos rövid tartamu hadijátékoknál. Ennek a közegnek lehet feladata a *megbeszéléshez gyűjtött adatok nyilvántartása* is.

A gyakorlatvezető helyzetközlései alapján a valóság döntő szerepét játsza, ezért elhatározást, parancsot, ritkán tervet kér és esemé-

nyeket közöl, melyeket a résztvevők elgondolásai kiváltottak. *Minden magyarázat a hadijátéknál csak befolyásolja a feleket és ezzel eltérít a valóságot megközelítő útról.* Helytelen eljárást az eseményekkel kell megtorolni. Nagyobb hadijátékoknál *döntnökök* alkalmazása is célszerű lehet.

Megbeszélésre az általános részben és az alkalmazó megbeszélésnél mondtak mérvadókat. A hadijáték folyamán kialakult egyes jellegzetes helyzetet a terepen szóbeli közléssel le kell rögzíteni (tájképvázlat), hadijátékterven kirakni, vagy kölcsönös helyzetet feltüntető vázlaton (téli foglalkozásnál) be kell mutatni és a szereplők elé tární. *Helyes vezetés mellett ezek meggyőzőek lesznek.*

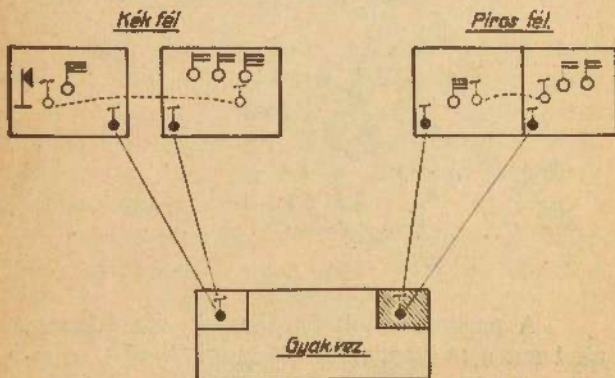
ad c) Vezetési gyakorlatok.

Akár a terepen, akár teremben végrehajtva igen hasznothajtó *kiképzési ágazat* vezetők, törzsek és az összeköttetést szolgáló csapatok (hír. eszközök) továbbképzésére. Itt rendszerint nagy kötelekek keretéről van szó akár egyoldali, akár kétoldali (viszönosság) megoldással gyakorolunk.

Vezetési gyakorlatnál osztályköteleknél kisebb egység beállítása már nem hasznothajtó, mert az idő kihasználás nem gazdaságos. Vdd-nál kisebb kötelek alkalmazása esetén rendszerint nagy ugrásokkal csak egyes mozzanatok lesznek lejátszhatók.

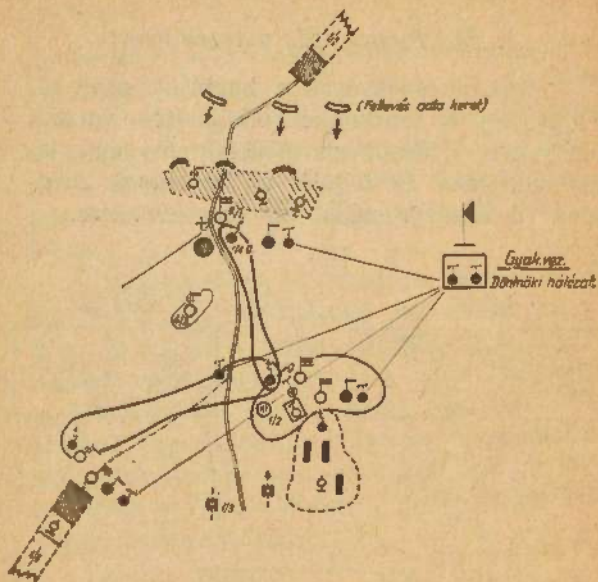
1. Téli foglalkozás a teremben.

A parancsnokságok a hozzájuk utalt tüzér és egyéb szervekkel elkülönítve vannak elhelyezve, s közöttük az összeköttetés úgy lefelé mint oldal és felfelé a valóságnak megfelelő módon (vonalas) van megszervezve.

A súly az elhatározó készség és a parancs-technika fejlesztésén fekszik. Csökkentett törzs és kevés híreszköz jut szerephez, ezért a gyakorlás ezen módja nem szolgálja a híradó (táv.) csapatok iskolázását. Rendszerint csak nappal végrehajtott egy vagy több napi foglalkozás.

2. *Terepen teljes törzssel és összekötő eszközzel* lesz végrehajtván és a csapat nélküli vezetési kiképzés legtöbb hasznot hajtó módja, egyben a híradó csapat igen jó kiképzési lehetősége is.

A parancsnokok és törzsek ott állanak, ahol azt a helyzet (feltevés adta keret) megköveteli, híradó berendezéseik a valóságnak megfelelően vannak kiépítve és olyan fizikai fáradalmaknak vannak kitéve, mint a csapatgyakorlatoknál. A parancsnokok és törzsek közegeinek munkáját csak az nehezíti meg, hogy hiányzik a csapat, mely a saját helyzetet érzékelteti és az ellenséges behatás, mely az elhatározásokat befolyásolja. E két fontos tényezőt a gyakorlatvezetőség, döntnökök és tudosítók vannak hivatva közléseikkel pótolni.

A gyakorlatok zavartalan menete érdekében kívánatos, hogy a döntnöki hálózat a vezetői összeköttetéstől külön választott legyen.

A vezetési gyakorlatok tervezésére, lebonyolítására és irányítására a hadijátéknál mondtak értelemszerűen érvénnyel birnak.

Többnapos összefüggő gyakorlatként végrehajtva ezek a foglalkozások igen tanulságosak és a *törzsek* begyakorlásának igen jó eszközei.

D) Összefoglalás.

Egy cél lebegjen minden parancsnok szeme előtt, hogy a fentvázolt eljárások közül mindenkor azt a módot válassza, mely adott viszonyok között a *leggyakorlatiasabb*, hogy az elmélet terén mindenkor a lehető legjobban megközelítsük a *valóságot*.

Az előképzés teljes *egyéniségek* kitermeléséhez vezessen, mert csak ezzel nevelünk a *háborúra*. *Oktatólagos meggyőző módon mutassunk rá a tanulságokra és kerüljük az önbizalmat megrendítő kicsinyes bírálatokat.*

A gyakorlatvezető *cselekvő szabadságát* minden előjáró azáltal biztosítsa, hogy indokolatlanul a vezetésbe bele ne folyjon, ezért *megjegyzéseit a megbeszéléshez fűzze.*

Minél kevesebb az elméleti kiképzések száma, annál *jobb és tapasztaltabb* gyakorlatvezetőt keressünk, mert erre a szerepre *nem mindenki alkalmas.*

Az „*Utmutatás*“ az *egységes eljárást van hivatva* *hivatalos* *amiért is ettől eltérő* *elveihez felesleges* *magyarázatokat fűzni tilos!*

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709967

